

# **О б р а з л о ж е њ е**

## **I. Правни основ за доношење прописа**

Правни основ за доношење Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом (у даљем тексту: Уредба) је члан 214. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14, 95/18, 40/21, 35/23-др.закон, 62/23 и 94/24) (у даљем тексту: Закон).

Такође, правни основ за доношење Уредбе је и члан 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 - УС, 44/14 и 30/18 - др. закон), у коме је прописано да Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са циљем и сврхом закона.

## **II. Разлози за доношење прописа**

Закон о изменама и допунама Закона о енергетици усвојен је 28.11.2024. године, а ступио је на снагу 06.12.2024. године. Одредбом члана 126. наведеног закона прописане су обавезе министарства и рокови за усклађивање појединих прописа са одредбама тог закона па с тим у вези и усклађивање прописа из члана 214. закона.

Одредбом члана 136. став 1. Закона о енергетици прописане су дужности оператора дистрибутивног система, па поред осталог у тачки 27) да је дужан да обезбеди податке о потрошњи и производњи електричне енергије на основу читавања бројила електричне енергије које испуњава прописане метролошке захтеве или утврђених профила потрошње до дванаестог у месецу за претходни месец и у року од три дана обезбеди оператору преносног система, купцу, произвођачу и снабдевачу приступ подацима.

Одредбом члана 197а став 1. тачка 3) Закона о енергетици прописано је:

„3) ако крајњи купац нема уграђено бројило које оператору омогућава читавање на даљину, или ако код крајњег купца није омогућено читавање на даљину, обавезе из тач. 1) и 2) овог члана могу да се испуне уз помоћ система редовног самоочитавања од стране крајњег купца, при чему крајњи купац обавештава оператора о читаном стању бројила, а оператор система има право провере достављених података од стране крајњег купца. Обрачун или информације о обрачуну могу се заснивати на процењеној потрошњи или паушалном износу само ако крајњи купац не достави резултате читања бројила за одређено обрачунско раздобље”.

Одредбом члана 214. Закона о енергетици прописано је да Влада ближе прописује услове испоруке и снабдевања крајњих купаца електричном енергијом па поред осталог у тачки 21) истог члана и обрачунски период у складу са чланом 197а Закона о енергетици и обавезан садржај рачуна за наплату испоручене електричне енергије.

Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом („Службени гласник РС”, број 84/23) у поглављу XII уређује права и обавезе оператора система, снабдевача и крајњег купца, а у чл. 61-63. ове уредбе обавезе оператора система, читавање мерних уређаја и исправку података.

Имајући у виду члан 197а. Закона о енергетици, који омогућава читавање бројила уз помоћ система редовног самоочитавања за крајњег купца који нема уграђено бројило које оператору омогућава читавање на даљину или ако код крајњег купца није омогућено читавање на даљину, припремљен је предлог допуне Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом којим се стварају услови за примену овог система.

Увођење самоочитавања стања на бројилима електричне енергије је већ успешно примењена у бројним земљама ЕУ и шире и представља значајан корак ка модернизацији електроенергетског система, дигитализацији услуга и повећању транспарентности у односу између снабдевача, оператора система и крајњих купаца.

Наведени предлог даје могућност крајњим купцима, чије мерно место није опремљено напредним бројилом или код кога је онемогућено читавање на даљину, да сами редовно месечно читају и очитано стање бројила доставе оператору система, ради верификације и достављања снабдевачу. На овај начин крајњим купцима је омогућено да прате остварену месечну потрошњу и правовремено проверавају испостављене рачуне за утрошену електричну енергију, чиме се повећава транспарентност у односу између снабдевача, оператора система и крајњих купаца и смањује број приговора на испостављене рачуне. Коришћење система самоочитавања је посебно корисно за крајње купце који повремено бораве у својим објектима, а који су због потребе доласка овлашћеног читача бројила морали да у заказано време обезбеде и присуство у објекту.

Такође, могућност редовног праћења потрошње самоочитавањем омогућава крајњим купцима да развију рационалније навике и оптимизују употребу електричне енергије, као и да брзо реагују уколико уоче необичне скокове потрошње, које може указивати на техничке проблеме или неисправне мерне уређаје.

Систем редовног самоочитавања смањује потребу за теренским радницима и администрацијом запослених на читавању месних места, што смањује оперативне трошкове оператора система. Ово се посебно односи на оператора дистрибутивног система, с обзиром да су мерна места крајњих купаца који су прикључени на преносни систем сва опремљена напредним бројилима, што оператору преносног система омогућава даљинско читавање бројила, док од 3,8 милиона мерних места крајњих купаца који су прикључени на дистрибутивни систем мање од 20% се може очитати на даљину. Предложеним допунама уредбе предвиђена је обавеза контроле очитаних података од стране оператора система чиме се смањује могућност злоупотреба од стране несавесних купаца, као и обавеза оператора система да онемогући несавесном крајњем купцу да овај систем користи.

Такође, обрачун утрошене електричне енергије на основу података очитаних од стране крајњег купца је мање подложен рекламацијама, што снабдевачу повећава ефикасност наплате.

Подаци из система самоочитавања омогућавају детаљнију анализу потрошачких навика и структуре потрошње на локалном и националном нивоу што доприноси и прецизнијој анализи тржишта и потрошње.

Поред наведеног, указује се да Директива (ЕУ) 2019/944 о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије, у члану 22. став 2. који се односи на конвенционална бројила прописује: „Уговорне стране обезбеђују да крајњи купци могу лако да читају своја конвенционална бројила било директно или индиректно преко онлајн интерфејса или преко другог одговарајућег интерфејса”, а који члан је разрађен у члану 197а. Закона.

### **III. Објашњење основних правних института**

Чланом 1. ове уредбе допуњује се члан 62. Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом на тај начин што су после става 1. додати ст.2 и 3.

Чланом 2. се после члана 62. додају чл. 62а - 62в.

Чланом 3. прописано је ступање на снагу.

#### **IV. Процена финансијских средстава потребних за спровођење акта**

За спровођење Уредбе није потребно обезбедити средства из буџета Републике Србије. Средства за реализацију редовног месечног система самоочитавања бројила од стране крајњег купца обезбеђује оператор система.

**V. Разлози због којих се предлаже да акт ступи на снагу пре осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”;**

Одредбом члана 136. Закона о енергетици прописане су дужности оператора дистрибутивног система, па поред осталог у тачки 27) да је дужан да обезбеди податке о потрошњи и производњи електричне енергије на основу очитавања бројила електричне енергије које испуњава прописане метролошке захтеве или утврђених профила потрошње до дванаестог у месецу за претходни месец и у року од три дана обезбеди оператору преносног система, купцу, произвођачу и снабдевачу приступ подацима.

Обзиром да путем система редовног самоочитавања бројила оператор система може да испуни своју обавезу редовног месечног очитавања бројила, као и да нови интервал за очитавање почиње првог у месецу и траје до дванаестог, предлаже се да уредба ступи на снагу даном објављивања у Службеном гласнику како би се благовремено комуницирало са крајњим купцима и обезбедило да већ од јула месеца могу да користе систем самоочитавања и бенефите овог начина очитавања потрошње искористе крајњи купци, оператор система и снабдевач и у јулу месецу.

#### **VI. Преглед одредаба важећег акта које се мењају, односно допуњују**

##### **Очитавање мерних уређаја**

###### **Члан 62.**

Оператор система дужан је да читава мерне уређаје електричне енергије у интервалима утврђеним као обрачунски период у складу са методологијом којом се утврђује цена за приступ систему којим управља.

„ОПЕРАТОР СИСТЕМА ОБАВЕЗУ ОЧИТАВАЊА БРОЈИЛА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ МОЖЕ ДА ИСПУНИ УЗ ПОМОЋ СИСТЕМА РЕДОВНОГ САМООЧИТАВАЊА БРОЈИЛА ОД СТРАНЕ КРАЈЊЕГ КУПЦА ПУТЕМ СОФТВЕРСКЕ АПЛИКАЦИЈЕ ИЛИ НА ДРУГИ НАЧИН.

СИСТЕМ РЕДОВНОГ САМООЧИТАВАЊА БРОЈИЛА ИЗ СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА ЈЕ РЕДОВНО МЕСЕЧНО ДОСТАВЉАЊЕ ОЧИТАНОГ СТАЊА БРОЈИЛА ОД СТРАНЕ КРАЈЊЕГ КУПЦА РАДИ ОБАВЕШТАВАЊА ОПЕРАТОРА СИСТЕМА О ОЧИТАНОМ СТАЊУ.”

ДОСАДАШЊИ СТ. 2-6. ПОСТАЈУ СТ. 4-8.

У случају да се очитавање мерних уређаја електричне енергије због елементарне непогоде није могло извршити у обрачунском периоду, оператор система је дужан да снабдевачу достави податке регистроване у одговарајућем претходном периоду, а снабдевач је дужан да на основу тих података изврши обрачун, изда рачун и обавести купца да очитавање мерних уређаја није било могуће.

Оператор система је дужан да чита мерни уређај одмах по престанку елементарне непогоде из става 2. овог члана и да снабдевачу достави нове податке, а снабдевач је дужан да на основу тих података изврши корекцију обрачуна.

У случају да је временски период између два очитавања дужи од обрачунског периода, оператор система је дужан да измерене величине прерачуна по обрачунским периодима за период очитавања, користећи регистроване податке у одговарајућем претходном периоду, односно сразмерно броју дана у појединачним обрачунским периодима уколико не постоје подаци за одговарајуће претходне периоде.

Оператор система дужан је да на захтев корисника система очита мерни уређај електричне енергије.

Снабдевач је дужан да, пре почетка снабдевања крајњег купца, оператору система пријави уговор, односно сваку промену уговора, а оператор система је дужан да изврши контролу мерног места у складу са правилима о раду система и да очита мерни уређај.

## „ЧЛАН 62А

СИСТЕМ РЕДОВНОГ САМООЧИТАВАЊА БРОЈИЛА МОГУ КОРИСТИТИ КРАЈЊИ КУПЦИ КОЈИ НЕМАЈУ УГРАЂЕНО БРОЈИЛО КОЈЕ ОПЕРАТОРУ ОМОГУЋАВА ОЧИТАВАЊЕ НА ДАЉИНУ ИЛИ КОД КОЈИХ ОЧИТАВАЊЕ НА ДАЉИНУ НИЈЕ ОМОГУЋЕНО.

КРАЈЊИ КУПАЦ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА МОЖЕ КОРИСТИТИ СОФТВЕРСКУ АПЛИКАЦИЈУ ОПЕРАТОРА СИСТЕМА РАДИ ПРИЈАВЕ/ОДЈАВЕ КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА РЕДОВНОГ САМООЧИТАВАЊА И ДОСТАВЕ ОЧИТАНОГ СТАЊА БРОЈИЛА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ.

СОФТВЕРСКА АПЛИКАЦИЈА ЈЕ ДОСТУПНА НА ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦИ ОПЕРАТОРА СИСТЕМА А ОПЕРАТОР СИСТЕМА ЈЕ ДУЖАН ДА ИЗРАДИ УПУТСТВО О КОРИШЋЕЊУ.

КРАЈЊИ КУПАЦ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА МОЖЕ ОЧИТАНО СТАЊЕ БРОЈИЛА ДОСТАВИТИ И НА СЛЕДЕЋИ НАЧИН:

- 1) ПОЗИВОМ НА БЕСПЛАТАН БРОЈ КОЛ ЦЕНТРА ОПЕРАТОРА СИСТЕМА;
- 2) ПОПУЊАВАЊЕМ ОБРАСЦА;
- 3) СЛАЊЕМ СМС ПОРУКЕ;
- 4) СЛАЊЕМ ЕЛЕКТРОНСКЕ ПОШТЕ ОПЕРАТОРУ СИСТЕМА.

ОПЕРАТОР СИСТЕМА ЈЕ ДУЖАН ДА ИЗРАДИ УПУТСТВО О ДОСТАВЉАЊУ СТАЊА БРОЈИЛА НА НАЧИН ИЗ СТ. 4. ТАЧ.1-4) ОВОГ ЧЛАНА, КАО И ОБРАЗАЦ ИЗ СТАВА 4. ТАЧКА 2) И ОБЈАВИ НА ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦИ.

УПУТСТВО И ОБРАЗАЦ ИЗ СТАВА 5. ОВОГ ЧЛАНА МОРАЈУ БИТИ ДОСТУПНИ И У ПРОСТОРИЈАМА ОПЕРАТОРА СИСТЕМА.

КРАЈЊИ КУПАЦ ПОРЕД ПОДАТАКА О ОЧИТАНОМ СТАЊУ БРОЈИЛА ДОСТАВЉА И ШИФРУ МЕРНОГ МЕСТА.

## ЧЛАН 62Б

КРАЈЊИ КУПАЦ КОЈИ КОРИСТИ СИСТЕМ РЕДОВНОГ САМООЧИТАВАЊА ДУЖАН ЈЕ ДА ОПЕРАТОРУ СИСТЕМА РЕДОВНО ДОСТАВЉА ОЧИТАНО СТАЊЕ БРОЈИЛА ДО 6. У МЕСЕЦУ ЗА ПРЕТХОДНИ МЕСЕЦ. ДАТУМ ДОСТАВЉАЊА СТАЊА БРОЈИЛА УЗИМА СЕ КАО ДАН ОЧИТАВАЊА СТАЊА БРОЈИЛА.

**КРАЈЊЕМ КУПЦУ КОЈИ У ТРИ УЗАСТОПНА МЕСЕЦА НЕ ДОСТАВИ СТАЊЕ БРОЈИЛА У РОКУ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА, ПРЕСТАЈЕ МОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА САМООЧИТАВАЊА.**

ОПЕРАТОР СИСТЕМА ЈЕ ДУЖАН ДА О ПРЕСТАНКУ МОГУЋНОСТИ КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА САМООЧИТАВАЊА ОБАВЕСТИ КРАЈЊЕГ КУПЦА, ПУТЕМ АПЛИКАЦИЈЕ, ЕЛЕКТРОНСКОМ ПОШТОМ, СМС ИЛИ ПИСАНИМ ПУТЕМ, У РОКУ ОД ПЕТНАЕСТ ДАНА НАКОН ИСТЕКА РОКА ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА У ТРЕЋЕМ МЕСЕЦУ.

ОПЕРАТОР СИСТЕМА ЈЕ ДУЖАН ДА ОЧИТАВАЊЕМ ПРОВЕРИ СТАЊЕ ДОСТАВЉЕНИХ ПОДАТАКА ОД СТРАНЕ КРАЈЊЕГ КУПЦА НАЈМАЊЕ ЈЕДНОМ У ТРИ МЕСЕЦА.

КРАЈЊЕМ КУПЦУ ПРЕСТАЈЕ МОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА САМООЧИТАВАЊА И У СЛУЧАЈУ ДА ОПЕРАТОР СИСТЕМА ПРОВЕРОМ СТАЊА УТВРДИ ДА СЕ ДОСТАВЉЕНИ ПОДАЦИ О ОЧИТАНИМ СТАЊИМА БРОЈИЛА РАЗЛИКУЈУ ЗА ВИШЕ ОД 30% ОД ПОДАТАКА УТВРЂЕНИХ ПРОВЕРОМ.

ПОНОВНУ ПРИЈАВУ ЗА КОРИШЋЕЊЕ СИСТЕМА САМООЧИТАВАЊА КРАЈЊИ КУПАЦ МОЖЕ ПОДНЕТИ НАКОН ПРОТЕКА ШЕСТ МЕСЕЦИ ОД ПРЕСТАНКА МОГУЋНОСТИ КОРИШЋЕЊА.

У СЛУЧАЈУ ДА КРАЈЊИ КУПАЦ НИЈЕ ДОСТАВИО ПОДАТКЕ О ОЧИТАНИМ СТАЊИМА БРОЈИЛА У РОКУ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА, ОПЕРАТОР СИСТЕМА ЈЕ ДУЖАН ДА ПОДАТКЕ О ПОТРОШЊИ КРАЈЊЕГ КУПЦА ОБЕЗБЕДИ И ДОСТАВИ СНАБДЕВАЧУ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ.

КРАЈЊИ КУПАЦ КОЈИ ЈЕ У СИСТЕМУ РЕДОВНОГ САМООЧИТАВАЊА МОЖЕ ДА СЕ ОДЈАВИ ИЗ СИСТЕМА И У ТОМ СЛУЧАЈУ ОПЕРАТОР СИСТЕМА ЈЕ ДУЖАН ДА ОЧИТА СТАЊА БРОЈИЛА.

ПРИЈАВА И ОДЈАВА СА СОФТВЕРСКЕ АПЛИКАЦИЈЕ НЕ ПОДЛЕЖЕ ТРОШКОВИМА.

#### ЧЛАН 62 В.

ОПЕРАТОР СИСТЕМА ЈЕ ДУЖАН ДА ВОДИ АЖУРНУ ЕВИДЕНЦИЈУ КРАЈЊИХ КУПАЦА КОЈИ СУ У СИСТЕМУ САМООЧИТАВАЊА.